

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Routes voor de Lokale Energie Strategie Wijchen

Voorgesteld besluit

De gemeenteraad besluit:

1. Kennis te nemen van de inhoud van de bijlage;
2. Uit de voorgestelde routes route 2 te kiezen;
3. Het college opdracht te geven de gekozen route verder uit te werken in een Lokale Energie Strategie Wijchen.

Aanleiding en toelichting

Wereldwijd is afgesproken om klimaatverandering tegen te gaan en de opwarming van de aarde te beperken tot 1,5 graad. Het Klimaatakkoord uit 2019 is daar de Nederlandse uitwerking van. Ook de gemeente Wijchen staat aan de lat om haar deel bij te dragen aan de vermindering van de CO₂ uitstoot. De Lokale Energie Strategie (LES) geeft inzicht in wat de mogelijkheden zijn om CO₂ te reduceren en energieneutraliteit te behalen en wat deze mogelijkheden inhouden.

We volgen de landelijke doelstelling van 55% reductie van CO₂...

Als we het landelijke doel als streven aanhouden komt dat neer op een reductie van 55% van de CO₂ uitstoot in 2030 ten opzichte van 1990. In 1990 bedroeg de CO₂-uitstoot in Wijchen 247 Kton, in 2030 zou dit dus nog maar 111 Kton mogen zijn. Na 1990 hebben verschillende ontwikkelingen plaatsgevonden die ervoor hebben gezorgd dat de CO₂ emissie bijna gelijk is gebleven. Deze ontwikkelingen zijn onder andere:

- Komst van bedrijventerrein Bijsterhuizen
- Aanleg van grote wijken zoals Kerkeveld en Huurlingsedam
- Met de komst van meer huishoudens komt ook meer verbruik, nieuwe auto's en meer vervoersbewegingen.

De meest recente data laat zien dat we rond de 236 Kton uitstoot zitten. Dat betekent dat we nog een reductie van 125 Kton te gaan hebben tot 2030.

En we willen ook energieneutraal worden.

Daarnaast heeft de gemeente als doel om energieneutraal te zijn. Dit betekent dat alle energie die in de gemeente wordt gebruikt binnen de gemeente duurzaam opgewekt wordt. In 2021 verbruikte de gemeente 641 TJ aan elektriciteit en 1.630 TJ aan warmte, dit is voornamelijk gasverbruik. Om volledig energieneutraal te worden moet 1.932 TJ duurzame energie worden opgewekt.

Twee mogelijke routes om doelen te halen

We hebben twee mogelijke routes geformuleerd die gebaseerd zijn op bestaand beleid en afspraken, bestaande metingen en gegevens, verkenningen van het Planbureau voor de Leefomgeving en rolopvatting van de overheid. Het uitgangspunt voor beide routes is: realistisch, praktisch en haalbaar. Het laatste aspect is gezien de opgave lastig. De voorliggende gegevens in de LES laten zien dat de weg naar de doelen een uitdaging is die veel zal vergen. In beide routes halen we de landelijke doelstelling van 55% reductie

niet. En ook energieneutraal worden is een enorme uitdaging. We weten nu waar we staan en wat de impact is van de keuzes en maatregelen die we straks in de LES opnemen. Met route 2 leveren wij een maximale en realistische inspanning en daarom vragen we de raad om de keuze voor route 2 te bekrachtigen zodat de LES verder uitgewerkt en vastgesteld kan worden en een uitvoeringsprogramma kan worden opgesteld.

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluiten (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)
22-06-2023	Z/23/092883 Startnotitie Lokale Energiestrategie en Uitvoeringsprogramma

Routes kort beschreven

Bij route 1 voeren we het huidig beleid en afspraken uit en blijven we doen wat we nu ook al doen. Hierbij geven we ook invulling aan de afspraken die landelijk, provinciaal en regionaal al gemaakt zijn. Hierdoor behalen we de landelijke CO2-doelstelling voor 2030 niet en blijft er een gat van 40 Kton. In deze route is ten aanzien van energieneutraliteit geen doel gesteld en komen we uit op 38% energieneutraliteit.

In Route 2 doen we hetzelfde als in route 1 en zetten we in op ambitieuze en realistische vermindering van CO2 uitstoot in sectoren waar de gemeente het meeste invloed op heeft. We doen dit pro-actief, jagen ontwikkelingen aan en helpen initiatieven kansen te pakken. Hierdoor kunnen we 9 Kton CO2 extra reduceren maar blijft het gat nog altijd 31 Kton. Daarnaast zorgen we in deze route voor zodanig meer opwek van stroom en alternatieve warmtebronnen dat energieneutraliteit dichterbij komt en wel tot 55%.

Overeenkomsten

In alle routes:

- volgen we tenminste de landelijke beleidslijn, de afspraken uit het Gelders Energie Akkoord (GEA), de afspraken in het kader van de Regionale Energie Strategie (RES) en zijn besparingen die verwacht worden op basis van dit beleid al meegenomen;
- voldoen we aan de huidige wettelijke verplichtingen vanuit het Rijk;
- geldt dat wat we niet tussen nu en 2030 reduceren, tussen 2030 en 2050 gedaan zal moeten worden, omdat in 2050 de CO2 uitstoot op 0 moet uitkomen.

Verschillen

Route 2 gaat over een meer pro-actieve en aanjagende rol van de gemeente en mede-overheden dan in route 1. Ook wordt in route 2 actiever ingespeeld op initiatieven van inwoners en stakeholders en kansen die zich voordoen.

In de onderstaande tabellen staan de verschillen tussen de routes. De cijfers geven het percentage besparing van CO2 uitstoot in 2030 ten opzichte het referentiejaar 2019. Waar er verschillen zitten tussen de routes is dit blauw gearceerd.

Het percentage besparing aardgas in woningen is ter illustratie ook omgerekend naar hoeveel woningen er dan daadwerkelijk van het aardgas afgehaald moeten worden. Voor het percentage besparing op personenauto's is dit ook omgerekend naar het aantal brandstofauto's dat dan 'fossielvrij' zou moeten worden door over te gaan op elektrisch rijden of omdat huishoudens de auto inruilen voor duurzame alternatieven zoals OV, deelauto of fiets. In de tabel is ook een kolom opgenomen met cijfers over de CO2 uitstoot in 2019 naar categorie. Hiermee wordt per categorie duidelijk hoe groot de CO2 uitstoot is en dus de mogelijke impact van iedere route.

Daarnaast zijn er nog een aantal categorieën waar ook een besparing op behaald moeten worden, het percentage daarvan is voor alle routes gelijk. Dit zijn categorieën waar de gemeente minder invloed op heeft. Deze categorieën staan niet in het onderstaande overzicht.

Doel	Routes		
	1. Huidig beleid	2. Huidig beleid en pro-actief kansen	
Verschil CO2 uitstoot tov reductiedoel van 55% minder in 2030	-40 Kton CO2	-31 Kton CO2	
% Energieneutraal (horizon 2050)	38% 100TJ gerealiseerd + 342 TJ in pijplijn (60 ha zonne-energie en 3 windmolens) + 296 TJ hernieuwbare warmte ----- 738 TJ totaal	55% route 1 + 342 TJ opwek hernieuwbare energie ----- 1.080 TJ totaal	
CO2 besparing in 2030 per categorie	CO2 uitstoot (Kton) in 2019	1. Huidig beleid	2. Huidig beleid en pro-actief kansen
besparing aardgas in woningen	42,6	19% = 3.535 woningen	20% = 3.722 woningen
besparing aardgas in commerciële dienstverlening	7,1	38%	50%
besparing aardgas in publieke dienstverlening	4,1	38%	80%
publieke dienstverlening elektriciteit	5,3	--	80%
wegverkeer personenauto's	42	26% = 5.984 minder brandstofauto's	25% = 5.833 minder brandstofauto's
materieel-mobiele werktuigen	7,4	11%	50%
besparing aardgas in industrie	34,4	23%	30%

Gewenst resultaat

De raad neemt het voorstel over om voor route 2 te kiezen welke de basis wordt voor een uitgewerkte strategie tot 2030 en een uitvoeringsprogramma.

Argumenten*1.1. De energietransitie vraagt om een ambitieuze én realistische koers*

In de energietransitie gaat het veelal om trajecten die veel tijd kosten en waarvoor vaak nog geen blauwdruk is. Tegelijkertijd zullen overheid en stakeholders een route en koers moeten aanhouden die ambitieus is maar ook realistisch en praktisch. Door een tandje bij te schakelen in route 2 levert Wijchen de maximale inspanning die ook nog realistisch is. Door te blijven monitoren kan er altijd bijgesteld worden, en kan later ook de route worden ge-update en zo nodig bijgesteld. Een verdergaande route dan route 2 voldoet niet aan de uitgangspunten realistisch, praktisch en haalbaar en is daarom vertaald naar een vergezicht.

1.2. Keuze van de route is een bevoegdheid van de raad

Omdat het gaat over een keuze die een behoorlijke impact zal hebben op verschillende beleidsterreinen en voor de lange termijn is het aan de raad om deze keuze te maken. Het college geeft inzicht in de mogelijke routes en stelt de raad voor te kiezen voor route 2. De raad kan dit voorstel overnemen dan wel amenderen. Het college gaat vervolgens over de uitwerking van de keuze in een strategie en uitvoeringsprogramma.

Tegenargumenten en risico's*2.1. De ontwikkelingen in de energietransitie gaan snel*

Er is steeds meer aandacht voor de energietransitie en daarmee ook continu vernieuwing en verandering van technische oplossingen en mogelijkheden. De Lokale Energie Strategie zal dan ook, onafhankelijk van welke route er gekozen wordt, over een tijdje achterhaald zijn. Echter, de opgave is groot en de tijd beperkt, dus stil blijven staan is geen optie. Om zicht te houden op het doel zullen we jaarlijks rapporteren over de voortgang van de LES en tweejaarlijks met de raad afwegen of er bijstellingen nodig zijn.

2.2. Netcongestie heeft forse impact op de duurzame opwek van energie

Een van de grootste belemmeringen voor het behalen van energieneutraliteit is de beperkte capaciteit op het net, ook wel netcongestie genoemd. Hierdoor kunnen zonne- en windparken niet aangesloten worden op het elektriciteitsnet en dus niet gerealiseerd worden. Dit probleem doet zich voor bij zonnepark Bankhoef en windpark Bijsterhuizen. Ook merken inwoners met zonnepanelen op hun dak bij een zonnige dag dat zij niet altijd al hun opgewekte stroom op het net kwijt kunnen.

Het aanpakken van netcongestie is in eerste instantie een taak van de netbeheerder Liander, maar de gemeente kan bijdragen aan de oplossing van dit probleem door te zorgen voor een goede energiemix en actief met de netbeheerder samen te werken. Bij een goede energiemix worden diverse bronnen zoals zon- en windenergie en andere energiebronnen gecombineerd om een continue en betrouwbare stroomvoorziening te waarborgen.

Daarnaast werkt de gemeente samen met Liander aan mogelijke oplossingen zoals een smart energy hub bij Bijsterhuizen en een meerjarig programma voor verzwaring van het laagspanningsnet in bestaande wijken en kernen.

Vooralsnog zijn de ontwikkelingen en problemen rond netcongestie niet helemaal te overzien. De problemen zullen niet helemaal opgelost kunnen worden. Wij gaan er van uit dat op termijn de gevolgen van netcongestie steeds duidelijker worden.

2.3. Het is niet inzichtelijk wat de kosten zijn, bestaand budget is leidend

De strategie en het uitvoeringsprogramma zorgen voor een gerichte inzet van middelen. Echter, in deze fase is lastig in te schatten wat globaal de kosten zijn van de verschillende routes. Dit heeft te maken met de complexiteit van de energietransitie. Het strekt zich uit over verschillende beleidsterreinen en een langere periode. Voor veel trajecten geldt dat er geen blauwdruk is die gevolgd kan worden. Dit betekent dat er leergeld moet worden betaald. Sommige maatregelen uit het uitvoeringsprogramma zullen straks misschien niet werken zoals vooraf bedacht. We zullen het dan over een andere boeg moeten gooien om de beoogde doelen alsnog te behalen. Ook kan blijken dat we meer, of minder middelen (fte, €) nodig hebben dan vooraf gedacht.

Financiële gevolgen

Dit besluit heeft financiële consequenties, die (nog) niet goed zijn in te schatten, zie hierboven 2.3. De uitvoering van beide routes moet met onderstaande middelen, die leidend zijn, gebeuren.

De kosten voor het opstellen van de Lokale Energiestrategie (LES) zelf en het bijbehorend uitvoeringsprogramma bedragen circa €75.000 en worden ten laste gebracht van het budget Energietransitie 649025. Dit budget bevat jaarlijks structureel € 160.000. Hier komen dit jaar en de volgende twee jaar nog extra middelen vanuit het Rijk bij: in 2023 € 723.794, in 2024 € 730.360 en in 2025 € 736.925. Met de extra middelen en de structurele middelen worden de LES en straks de uitvoering van de strategie en het uitvoeringsprogramma bekostigd.

Communicatie

Niet van toepassing in deze fase.

Inwonersparticipatie

Op 27 september heeft er een bijeenkomst plaatsgevonden met diverse stakeholders en vertegenwoordigers van inwoners. Tijdens deze bijeenkomst hebben zij kunnen meepraten over de invulling van routes. Hierbij werden suggesties gedaan als 'gebruik de lokaal opgewekte energie ook lokaal', 'stimuleer gebruik van fiets en OV' en 'begin met isoleren van woningen met slechtste energielabels'. Ook werd opgeroepen om verder te kijken dan zon- en windenergie zoals de energiedrager waterstof en kernenergie.

Daarnaast zal er een workshop worden georganiseerd voor jongeren om hun input op te halen. Ook kunnen inwoners laagdrempelig input leveren via een digitale enquête.

Uitvoering of Vervolgstappen

Hieronder een overzicht van de stappen en producten met een voorstel voor de betrokkenheid van de raad:

LES beslisnota raad | beschrijving routes, voorstel route, hoofdlijnen strategie per opgave

31 oktober:	behandeling in college B&W
3 november:	agendacommissie
23 november:	politieke avond
7 december:	commissie
19 december:	raadsvergadering, keuze route

Uitwerken gekozen route, strategie per opgave, begin maken uitvoeringsprogramma
December-februari 2024

Vaststellen Lokale Energie Strategie in 2024 (op basis van voorlopig schema):

27 februari : behandeling in college B&W
1 maart: agendacommissie
14 maart: commissie
28 maart: raadsvergadering

Opstellen en vaststellen Uitvoeringsprogramma LES door college
Oktober 2023-april 2024

Geheimhouding:

Niet van toepassing.

Voorstel

Advies

Het team Energietransitie en de teams Financiën, Communicatie, Verkeer/vervoer, Wonen, Economische zaken en Natuur/landschap adviseren:

1. Kennis te nemen van de inhoud van de bijlage;
2. Uit de voorgestelde routes route 2 te kiezen;
3. Het college opdracht te geven de gekozen route verder uit te werken in een Lokale Energie Strategie Wijchen.

Bijlagen:

1. Notitie "Twee mogelijke routes voor de Lokale Energiestrategie Wijchen" 10 oktober 2023, Sweco.